

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2363/2020
01.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Озрен Огризовић, адвокат из ..., против туженог Центра за породични смештај и усвојење из Београда, кога заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради исплате, одлучујући о ревизијама тужиле и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2876/19 од 24.10.2019. године, у седници већа одржаној дана 01.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2876/19 од 24.10.2019. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2876/19 од 24.10.2019. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2681/17 од 17.05.2019. године, одбијен је тужбени захтев да се тужени обавезе да тужилци на име мање исплаћене зараде по основу мање признатог минулог рада исплати за период од септембра 2014. године до маја 2016. године појединачне месечне износе и накнади парничне трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2876/19 од 24.10.2019. године, преиначена је првостепена пресуда и то тако што је обавезан тужени да тужилци на име мање исплаћене зараде по основу мање признатог минулог рада исплати за период од септембра 2014. године до маја 2016. године, појединачне месечне износе и накнади првостепене и другостепене парничне трошкове са затезном каматом од извршности пресуде до исплате, а захтев туженог за накнаду парничних трошкова досуђених првостепеном пресудом и захтев тужиле за камату преко досуђене су одбијени.

Против другостепене пресуде, тужилка је изјавила ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, битне повреде поступка и погрешне примене материјалног права. Ревизијским наводима се указује да нижестепени судови нису одлучили о целокупном тужбеном захтеву, те да нема правоснажне одлуке о траженој

камата на месечне износе главног дуга и обавези уплате доприноса, како је прецизирано у поднеску тужиоца од 13.02.2019. године.

Ревизију је изјавио и тужени са позивом на одредбе члана 403. став 2. и члана 404. ЗПП, а због битне повреде поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиље недозвољена. Тужиља је успела у спору поводом главног тужбеног захтева, те нема правни интерес да ревидира у делу у коме је успела у спору, па је ревизија недозвољена (члан 410. став 2. тачка 4. ЗПП). Када суд не одлучи о свим захтевима странака тај недостатак се отклања захтевом за доношење допунске одлуке у смислу члана 356. ЗПП, који захтев је везан за рок од 15 дана од дана достављања одлуке, јер се у супротно сматра да је захтев повучен. Тужиља није поднела захтев за доношење допунске пресуде првостепеног суда који није одлучио о свим захтевима тужиље. Решењем Гж1 2876/19 од 22.06.2020. године, одбијен је захтев тужиље за доношење допунске другостепене пресуде, јер се тражило допунско одлучивање о захтевима који се по закону сматрају повученим. Пропуст суда да одлучи о свим захтевима странке у поступку не може се отклонити изјављивањем ревизије против другостепене пресуде, будући да не постоји одлука другостепеног суда у смислу члана 403. став 1. ЗПП на коју се ревизија односи.

Са изложеног применом члана 413. ЗПП ревизија тужиље је одбачена као недозвољена и одлучено је као у ставу другом изреке.

Ревизија тужене је дозвољена по одредби члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па иста није разматрана као посебна ревизија.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. ЗПП и нашао да ревизија тужене није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, тужиља је запослена код туженог почев од ...2012. године, при чему је претходно радила у Центру за социјални рад „...“ ПО ... почев од 01.09.1994. године. Дана 08.10.2014. године, тужиља је потписала Анекс уговора о раду којим је промењен члан 10. уговора о раду, тако што је наведено да се зарада запосленог увећава за 0,4% за сваку пуну годину рада остварену у радном односу у Центру за породични смештај и усвојење Београд, као и установама у истој делатности које су обухваћене истим планом мреже, односно основане од истог нивоа власти, при чему јој је на дан ступања на снагу Закона о платама у државним органима и јавним службама признато право на увећање зараде по основу минулог рада за 2. године, 3 месеца и 8 дана.

За период од септембра 2014. године до маја 2016. године, тужени је тужиљи исплатио умањену зараду по основу минулог рада, у висини утврђеној на основу налаза и мишљења судског вештака економско – финансијске струке.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је на основу чланова 1. тачка 2. и 5. став 2. Закона о платама државним органима и јавним

службама, био становишта да је тужбени захтев за исплату мање исплаћене зараде по основу мање признатог минулог рада није основан, с обзиром на то да се Центар за породични смештај и усвојење (послодавац тужиле) и Центар за социјални рад (претходни послодавац) не могу сматрати истим послодавцем.

Одлучујући о жалби тужиле, Апелациони суд у Београду је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев са образложењем да је реч о установама које обављају исту делатност, па без обзира што исте нису основане од стране истог оснивача, јер је у првом случају оснивач град, а у другом Влада Републике Србије, има основа за урачунавање минулог рада који је тужилца остварила код претходног послодавца, јер се не ради о кумулативно постављеним условима из одредбе члана 5. став 2. Закона о платама државним органима и јавним службама. Обзиром да су анексом уговора о раду супротно члану 8. став 1. Закона о раду тужилци дата мања права од оних установљених законом, таква одредба анекса којом је тужилци делом ускраћено право на обрачун минулог рада не производи правно дејство.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је другостепени суд применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду.

Законом о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број 24/11) чланом 10. прописано је да се установе социјалне заштите оснивају ради остваривања права у области социјалне заштите и пружања услуга социјалне заштите утврђене овим законом, као и ради обављања развојних, саветодавних, истраживачких и других стручних послова у социјалној заштити и остваривању другог законом утврђеног интереса. Ставом 2. овог члана прописано је да установу социјалне заштите може основати Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и друго правно и физичко лице, док је ставом 3. овог члана прописано да Центар за социјални рад може основати само јединица локалне самоуправе, а Завод за социјалну заштиту и Установу за васпитање деце и омладине само Република Србија, односно аутономна покрајина.

Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“ број 34/01...21/16) чланом 5. ставом 1. тачком 1. прописано је да запосленом додатак на плату припада за време проведено у радном односу (минути рад) – у висини од 0,4% од основице, за сваку пуну годину рада остварену код послодавца, у смислу члана 1. овог закона. Ставом 2. овог члана, прописано је да све установе у истој делатности обухваћене истим планом мреже, односно основане од стране истог нивоа власти, сматрају истим послодавцем у смислу става 1. овог члана.

Посебним колективним уговором за социјалну заштиту у Републици Србији („Службени гласник РС“ број 22/02...11/15), као и Посебним колективним уговором за социјалну заштиту у Републици Србији („Службени гласник РС“ број 11/15...29/19), који су важили у спорном периоду, у члановима 1. и 2. прописано је да овим актима синдикати запослених у социјалној заштити, са једне стране и Влада Републике Србије, са друге стране уређују, између осталог, права, обавезе и одговорности из радног односа по основу рада запослених у установама социјалне заштите, при чему је прописана и непосредна примена овог уговора.

Уредбом о мрежи установа о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број 16/12 и 12/13) чланом 1. прописано је да се овом уредбом утврђује мрежа установа

социјалне заштите које пружају услуге домског смештаја и центара за породични смештај и усвојење које оснива Република Србија, односно аутономна покрајина, и ближе се уређују простор и распоред делатности установа које пружају услуге домског смештаја, њихови капацитети и групе корисника. Ставом 2. овог члана прописано је да преглед просторног распореда, делатности, капацитета и група корисника установа корисника социјалне заштите из става 1. ове уредбе, чини прилог ове уредбе и саставни је њен део. Чланом 4. ове уредбе прописане су делатности Центра за породични смештај и усвојење. Чланом 6. прописано је да су постојеће установе социјалне заштите које пружају услуге домског смештаја и центри за породични смештај и усвојење који настављају са радом у складу са овом уредбом, дужни да своје опште акте ускладе са овом уредбом у року од шест месеци од дана њеног ступања на снагу. Према прегледу распореда, делатности, група корисника и капацитета установа социјалне заштите, који је саставни део ове уредбе, установљене су три категорије установа: Установе за децу и младе; Установе за одрасле и старије и Центри за породични смештај и усвојење.

Имајући у виду претходно цитиране одредбе, Врховни касациони суд је закључка да постоји обавеза туженог да тужиљи исплати тражени износ на име увећања зараде по основу минулог рада.

Наиме, према схватању Врховног касационог суда, према одредби члана 5. Закона о платама државних службеника, под категоријом „истог послодавца“ у смислу става 1. овог члана, подразумевају се било установе обухваћене истим планом мреже, било установе основане од стране истог нивоa власти. Другим речима, да би се могло констатовати да је службеник радни однос обављао код истог послодавца у смислу овог закона, није нужно да се ради о установи обухваћеној истим планом мреже и основаној од стране истог нивоa власти, већ је довољно да буде задовољен само један од ових критеријума.

У конкретном случају, тужиља потражује исплату минулог рада за период док је била у радном односу у Центру за социјални рад, док је сада у радном односу код Центра за породични смештај и усвојење у Београду. Како је неспорно да обе установе обављају делатност социјалне заштите, то се има сматрати да је тужиља у радном односу код истог послодавца у смислу одредбе члана 5. Закона о платама државних службеника (независно од тога што ове установе нису основане од стране истог нивоa власти – јединице локалне самоуправе и Владе Републике Србије), јер се ради о установама обухваћеним истим планом мреже. Овај закључак, Врховни касациони суд изводи из чињенице да је, према одредби члана 63. Закона о социјалној заштити, а који прописује како надлежности и оснивање Центра за социјални рад тако и Центра за породични смештај и усвојење. Доношење мреже установа социјалне заштите које пружају услугу домског смештаја, социјално – здравствених установа и центара за породични смештај и усвојење је у надлежности Владе Републике Србије. При том, истим чланом изричито је прописано да се установе социјалне заштите које пружају услуге домског смештаја оснивају као установе за децу и младе, или као установе за одрасле и старије кориснике. Управо на основу ове одредбе, Влада Републике Србије је донела Уредбу о мрежи установа социјалне заштите којом је у члану 7. прописано да ће, у оним јединицама локалне самоуправе за чију територију се у складу са овом уредбом оснивају центри за породични смештај и усвојење, до њиховог оснивања и обезбеђивања услова за почетак рада, послове из њихове надлежности обављати центри за социјални рад основани у тим јединицама локалне самоуправе, у складу са

законом. Дакле, како је на основу ове Уредбе прописана надлежност Градског центра за социјални рад да врши послове за које је било предвиђено оснивање центара за породични смештај и усвојење, то је несумњив закључак да су све ове установе део истог система мреже социјалних установа.

Осим наведеног, Врховни касациони суд посебно указује на чињеницу да је Посебним колективним уговором за социјалну заштиту („Службени гласник РС“ број 11/15), који се непосредно примењује, установљено право запосленог на увећање зараде по основу минулог рада за сваку пуну годину рада оствареног у радном односу у установама социјалне заштите, што значи без било каквог даљег условљавања у погледу врсте саме установе и њеног оснивача (члан 60. став 1. тачка 1.). Такође, претходно важећи Колективни уговор за социјалну заштиту у Републици Србији („Службени гласник РС“ број 22/02), био је још екстезивнији када је у питању остваривање права на увећану зараду по основу минулог рада, с обзиром на то да је ово право везивано искључиво за дужину трајања радног односа, а не категорију и врсту послодавца (члан 19. став 1. тачка 1.).

У том смислу, наведени материјално-правни оквир није пружао могућност туженом да тужиљи обустави исплату увећане зараде по основу минулог рада, јер ово право тужиљи припада непосредно на основу закона, подзаконских аката, као и на основу посебних колективних уговора, који се, када су у питању права из радног односа запослених у установа социјалне заштите, непосредно примењују.

Имајући све изнето у виду, другостепена одлука је морала бити потврђена, јер је донета уз правилну примену материјалног права, из ког разлога је Врховни касациони суд на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

**Председник већа – судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић